

Mariona Seguranyes s'aproxima als orígens del procés de creació de Josep Pla

[E emporda.info/cultura/2021/09/18/mariona-seguranyes-s-aproxima-als-57254424.html](http://emporda.info/cultura/2021/09/18/mariona-seguranyes-s-aproxima-als-57254424.html)

Santi Coll

18 de setembre de 2021

Mariona Seguranyes admirant l'obra 'La nena dels préssecs' de Joaquim Sunyer
CRISTINA VILÀ

Tot allò que explica **Josep Pla (1897-1981)** en els seus llibres va succeir realment tal com ho narra? Aquesta pregunta, que molts es formulen, ha estat l'alè que ha empès la recerca de **la historiadora de l'art Mariona Seguranyes (Figueres, 1972)** i es plasma a la mostra '**De Palafrugell a París. 1913-1925. Josep Pla i els artistes, una mirada literària**', que es pot veure a la Fundació Josep Pla de Palafrugell fins al 30 d'octubre, i al catàleg que l'acompanya. Aquesta «petita gran exposició», tal com la va definir recentment **Àlex Susanna**, escriptor i director d'art de la Fundació Vila Casas, té la qualitat de nodrir-se de fons originals: documentació, correspondència -algunes cartes extremadament brillants com les dirigides a Josep Maria de Sagarra- i articles del mateix Josep Pla així com obra que fa ben palpable «la complexa relació de l'escriptor amb els artistes de la seva generació», descriu Seguranyes. També ajuda a entendre com l'escriptor empordanès conforma, aquells anys, el seu gust estètic» que modela la seva posterior obra literària, sobretot els seus **Retrats de passaport i Homenots** dedicats als artistes.

L'exposició es divideix en **dos àmbits diferenciats** que es corresponen als escenaris formatius de Josep Pla: Palafrugell i Barcelona-París. El punt de partida és l'any 1913 quan **Joan Baptista Coromina**, el ceramista de l'arquitecte noucentista **Rafael Masó**, arriba al poble empordanès per dirigir l'Escola Menor d'Arts i Oficis. «En **El quadern**

gris, Pla l'esmenta moltíssimes vegades i acabarà dedicant-li un Retrat de passaport assegurant que va ser el primer artista que va conèixer, el primer que va tirar el barret al foc perquè la indústria li passa pel davant», remarca la historiadora. Coromina, que va transmetre-li la idea «de les coses ben fetes, ben acabades, pulcres», és el fil que li permet a Pla accedir a Masó, exemple d'esperit noucentista i cívic, o almenys així és com el retrata. L'escriptor també es farà molt amic de Lluís Medir, ajudant de Coromina i qui li prendrà el relleu a l'Escola d'Arts i Oficis. Un altre artista al qual Josep Pla, que aleshores tenia 24 anys, ajuda és **Ignasi Genover**. «Li interessa d'ell aquesta estètica gairebé impressionista, hi copsa una modernitat i frescor que els altres pintors no tenen», explica Seguranyes tot afegint, però, que qui va ser cabdal per l'autor fou **Francesc Gimeno**, «un personatge visionari», ben contrastat de Coromina, que es trobava treballant a les costes de Begur i Palafrugell. És, escrivint sobre la pintura de Gimeno, quan Pla ja parla «del concepte del paisatge empordanès». «Pla s'adona de la importància de la visió panteista de la natura de Gimeno i entén la intensitat i la grandiositat de la natura a través de les seves obres», afirma rotunda Seguranyes. Tant el va marcar que, anys més tard, durant la guerra civil, Pla busca refugi en la barraca de Fornells on Gimeno havia «pintat com un boig».

Ja a Barcelona, aquest joveníssim Josep Pla s'integra a la Penya del doctor **Joaquim Borralleras** de l'Ateneu Barcelonès i coneix a nombrosos creadors, entre ells **Enric Casanovas** a qui li dedica el primer llibre que fa sobre un artista, en aquest cas representant, junt amb **Joaquim Sunyer**, «de l'essència de la nació catalana a través del paisatge, d'una forma estètica concreta, d'un ordre que lliga amb l'entorn noucentista i **Eugeni d'Ors**». El fa just abans de marxar a París com a corresponsal de La Publicitat i el seu amic **Alexandre Plana** té cura de l'edició, a partir d'altres articles que ja havia escrit anteriorment.

A París Josep Pla arriba el 1920. Les persones més properes seran pintors i amants de l'art catalans. Tots ells conformen una pinya molt sòlida, cosa que es constata a través de les cartes i postals que envia -la primera, una postal a Sunyer-. «Pla hi practica el seu realisme sintètic sense saber que ho era», reconeix Susanna tot meravellant-se de la capacitat de la seva escriptura. Per Seguranyes són cartes, concretament les que envia a **Josep Maria de Sagarra a Berlin**, «molt profundes i reflexives». En aquest sentit, els dos creadors viuen situacions delicades sigui a nivell econòmic o de solitud, respectivament.

Quelcom que sobta al contemplar l'exposició és com Pla es mostra fascinat per uns artistes que formen **la primera línia del noucentisme**, cosa sorprenent si tenim en compte que l'escriptor el que es proposa, des dels inicis, és desmarcar-se del noucentisme literari. Segons Susanna, això s'explica perquè a Catalunya es vivia un moment d'invenió de la mateixa tradició i els artistes, malgrat que «volien ser moderns, no sentien la necessitat de trencar amb res, no veien la llengua com un corsé que calia trencar». Un fenomen, admet Susanna, «únic en l'àmbit europeu».